

[Johan Poulsen.]

økonomien slog rigtig igennem. Verdenskrigen og de af denne skabte nye forhold var forudsætninger for den strukturændring, det færøske samfund gennemgik i disse år, og som siden er fortsat i skiftende tempi.

Som en af hovedleverandørerne af fisk til Storbritannien i krigens år tjente færingerne gode penge og havde ved krigens slutning oparbejdet et efter forholdene betydeligt tilgodehavende, men det havde kostet dyrt både i menneskeliv og materiale. Ca. $\frac{1}{3}$ af vor fiskerflåde lå på havets bund, og tabet blev så meget mere føleligt, som det i de fleste tilfælde var eliten af vor fiskerflåde, der blev sænket eller gik tabt på anden måde. Situationen ved krigens slutning var derfor den, at vi manglede fiskerfartøjer i en sådan grad, at en betydelig del af vore fiskere — antagelig godt og vel $\frac{1}{3}$ — gik arbejdsløse og ikke kunne opnå beskæftigelse om bord i vore egne fiskerfartøjer. Vi trængte til nye fartøjer, men sådanne var ikke til at opdrive. De fleste, ja, alle fiskeridrivende lande i Europa var i samme situation som vi. Kun gamle, udrangerede fartøjer kunne fås. Dyre var de i indkøb, og da hertil kom, at så godt som alle måtte gennemgå reparationer, der i adskillige tilfælde oversteg indkøbsprisen, inden de kunne anvendes til fiskeri, blev følgen i de fleste tilfælde nødvendigvis den, at disse gamle fartøjer, der også var dyre i drift, ikke kunne forrente og afdrage de uforholdsmæssigt store i dem anbragte investeringer. Da såvel indkøb som reparation af disse skibe foregik i Storbritannien, forsvandt det førnævnte færøske tilgodehavende dér som dug for solen.

Disse fartøjer kunne kun klare sig, så længe højkonjunktoren varede. Da depressionen satte ind i begyndelsen af 50erne, var den økonomiske situation på Færøerne præget af en alvorlig erhvervskrise, hvis kulmination nåedes ved Sjóvinnubankens og forskellige dermed sammenknyttede virksomheders vanskeligheder i årene 1951-52. Investeringerne gik i stå, produktionen faldt, og mange virksomheder falledede. Denne lavkonjunktur varede til midten af 50erne.

Der er et spørgsmål, som har været vort alfa og omega i efterkrigsårene og lige til nu og derfor har domineret alle andre, nemlig

fornyelsen af den færøske fiskerflåde. Det mest betydningsfulde og afgørende skridt til opnåelse heraf var oprettelsen af Færøernes Realkreditinstitut i 1955. Ved etableringen af dette skabtes finansieringsmuligheder bl. a. ved samarbejde med Kongeriget Danmarks Fiskeribank og den færøske landskasse, hvilket stort set har ført til det ønskede resultat. Efter det senest foreliggende er der kontraheret ca. 18 nye fiskerskibe; heraf forventes 11 afleveret i indværende år, således at vor fiskerflåde ved udgangen af 1963 vil tælle ca. 65 fartøjer i aldersklasserne fra 1957 til 1963. Hermed må man vistnok erkende at fornyelsen af fiskerflåden er løst som samfundsproblem, således at forstå, at det fremover naturligvis er nødvendigt at udvide og udbygge i det omfang, som forholdene og udviklingen kræver det.

Jeg kan tilføje, at realkreditinstituttet siden dets oprettelse i 1955 har udlånt i alt 46,1 mill. kr. Restgælden på eksisterende udlån udgjorde ved udgangen af 1962 33,5 mill. kr.

Et andet spørgsmål, der foruden skibene er af grundlæggende betydning for det færøske erhverv og det færøske samfund, er bearbejdelsen og salget af fiskeriproduktionen. Her er forholdet det, at den færøske produktion er meget lidt differentieret, hvortil kommer, at produktionen hovedsagelig omfatter produkter med lav forædlingsgrad. Hvis man opdeler eksporten i de senere år efter forarbejdningsgrad, ser man tydeligt og kraftigt en forskydning fra mere bearbejdede til ubearbejdede varer, altså en udvikling i den forkerte retning. Som en illustration til denne udvikling kan nævnes, at de mere bearbejdede varer som klipfisk og fiskefileter udgjorde i 1957 43,9 pct. af eksporten mod kun 25,7 pct. i 1961. Til gengæld steg i samme periode gruppen ubearbejdede varer — det er ferske fisk — 18,5 pct., medens gruppen de svagt bearbejdede varer som saltfisk og saltsild stort set var uændret.

Den nuværende situation er kort sagt den, at en fjerdedel af eksporten repræsenterer mere forarbejdede varer, mens tre fjerdedele ubearbejdede eller meget lidt forædlede produkter, i hvert fald en forædling, som ikke afkaster indkomst eller nævneværdig beskæftigelse i land. Det siger sig selv, at det fremover må være en central